Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Krúdy Gyula

Cím: A kéményseprő

Forrás: Magyarország

Byp. (Hely) | 1920 XII 19 (Idő) | (Köt. v. füz.) | (Oldal)

Osztályozás 662.922

Hely

Idő "1920"

Személy

Helyszám

Vörp. nyomt. XV. ker. 23. sz.

A kéményseprő

A Flórián-téri kéményseprő egyenes atyafiságot tart a céh régi védőszentjével, a nemes Flóriánnal. Nagy orra van, mint a krampusznak, naponta sok kéményben, kályhalyukban, kürtőben szimatol ez az orr. Érdemes meghallgatni, mit beszél a kedves ember, aki minden második héten elhozza ruháján, kezein, seprőjén a városnegyed füstjét.

Bevallja, hogy mostanában nem tépnek ki szőrszálat a seprőjéből, részint azért, mert ő nem engedi, másrészt az emberek kiábrándultak a kéményseprő babonás szerencséjéből. Mégis, a mult hetekben egy kis fonnyadt varrónő utána szaladt a tánciskola táján, mikor éppen a nagy havazás volt és kigyulladt a kémény Mülleréknél. Ámde a szőkeségnek már nem hozhatott szerencsét, legfeljebb annyiban, hogy sikerült neki a mostani nehéz viszonyok között is nyitva tartani a gázcsapot addig, amig a másvilágon felébredt. A legtöbb öngyilkosság a kerületben ugyanis gázmérgezés révén történik, a gáz most a legdrágább portéka, az öngyilkos utolsó utján többé nem takarékoskodik. Például senki se megy a Dunának, mióta beköszöntött a hideg időjárás. Senki se köti fel magát az erdőben, mert jóravaló fát csak hosszas kunesorgatás után találhatni. Nincs gyufa, nincs patkánymérég, a toronyajtók zárva vannak, a harangozó alulról huzza meg a kötelet: ki is törné a nyakát, ha minden hajnali öt órakor (a róráté első versében), fel kellene másznia a sötét toronyba. Széngázzal pedig tán csak a milliomosok vetnek véget életüknek. Nem hoz már a kéményseprő megjelenése szerencsét. A kéményseprő a régi, de a szerencse elpártolt a városnegyedtől. Talán ujesztendőre megváltozik a helyzet. Az ujesztendei üdvözlő-költemény, amelyet ilyenkor a kéményseprők szétkordanak a házakhoz, már készen van. Illetőleg nem változott a nyolcvanas évek óta, mióta a Flórián-tér környékén is magyarosodni kezdett a világ. Az ismeretlen költő verében sok fokhagymás kolbászt, kövér sajtot és méltóságos sódart jövendől az „uj" évre, amikor megtelnek a kürtők.

—

A kéményseprőnek több dolga van, mint azelőtt, mert mindenféle szeméttel tüzelnek az emberek, amelyekből a kályhák, kémények hamarébb bekormozódnak, tán tönkre is mennek. A jóféle, finom, drága ákác, a szenvedélyes szaima, de még a manipuláns őrmester módjára pattogó bükk is: alig kormozza be a kéményeket. Ahol levélpapiros-fehérségü füst göndörödik bárányszőr módjára a háztetőről; ahol a rostély alatt olyan tiszta és finom a hamu, hogy akár szitálás nélkül is beleönthető az esővizes hordóba: ahol Tamás apostol napjára (akit hivnak „Disznóölő"-nek is,) rendbehozzák a kürtőket, megigazitják a füstölő-rudakat, hogy a közelgő és hosszantartó esztendővégi ünnepekre ellássák a várakozó étvágyakat olyan eledelekkel, amelyeket már az ősök fogyasztottak, hogy hosszu életkort érjenek: olyan házakban kevés tennivalója van a kéményseprőnek. Felüdülve jön le a háztetőről, miután seprőjét megmeritette a kémények kutjában, megszagolta a felfelé igyekvő füstcsipkéket és nem érzett égett szőr-szagot, amely onnan eredt, hogy a nőknek bővebben hullt gondterhes időben a hajuk.

A kéményseprő is csak ember és szivesen néz be azokba a kályhalyukakba, amelyekről megállapitható, hogy rendes tüzelővel táplálltatnak, gondosan kotorlatnak, sőt dédelgetnek, mint a ház melegszivü és örökké jókedvü barátját a zord évszakban. Elképzelhetni a vidor arcokat, amelyek körülülik estenden a kályhákat, igy ádvent idejében, mikor meghittebb és szeretetteljesebb a családi élet, mint egyébkor . . . elképzelhetni a barátságos pohárköszöntőket a már fogat kapó ujborból, a tüz körül, midőn a szent-családi naptárban egyik-másik atyafinak névnapja mutatkozik, ami bizony megeshetik ezidőtájt, amikor a szél felcsap varrótü-csinálónak és hófuvással tánmadja meg a vándorlót az országuton, vagy a korcsmába kergeti azt, akinek senkije sincsen . . . elképzelhetni az ilyen jótüz körül fogant terveket és reményeket, amelyek ugy hintáznak az emberek lelkében, mint az aranydió ringatózik a karácsonyfán . . . elképzelhetni itt otthonokban a kerekszemü, becézett gyermekeket, akik még tudnak félni a fekete kéményseprőtől. Ámde ilyen ház és ilyen kályha, ahol még beteg is szivesen lenne az ember, hogy a forraltbor illatával is megismerkedjen az utolsó kenet előtt: ily ház ritkaság most abban a kerületben, ahol az én kéményseprőm vigyáz a lakosok kályháinak tisztaságára.

—

Ellenben vannak házak, ahol soha sem találja otthon a lakókat. Elmennek a hideg négy fal közül még alig remegő hajnalban a templomba a gyötrelmes álmatlanság és az otthoni szerencsétlenség elől. Elmennek az alig népesedő utcákra, mert nem birják tovább

türni az asszonyok félőrült panaszát, a gyermekek haldokló tekintetét, az ágy rongyaiban a mindennapi halálért esengő öregek sóhajtozását. Elmennek nyiló boltajtókba bekukucskálni, alázatos jóreggelt kívánni a szenesnek és fásnak, követni mogorva, kövér kocsikat, amelyekről oly rossz tanácsokat kiáltanak alá a fahasábok, mintha valamennyien annak a „falábu özvegynek" a testéből valók volnának, amely fát a végső esetben a börtönök udvarán szoktak fölállítani. Elmennek a Dunapartra megnézni a vizet, mintha valami reménységük volna, hogy hoz valamit a víz onnan felülről. Elmennek hólétől csorgó ereszek alá álldogálni és meglesni, hogy mit beszél a hideg pocsolya a lábuk kitekintgető nagyujjával. Elmennek gyanakvó varjakat nézegetni, amelyek a toronytetőre huzódnak az emberek bizonytalan szándéka elől; pirosfejü kakasokban gyönyörködni, amelyek oly gögösen hangosak, mintha csak az ő és vevőik kedvéért tartanák a heti vásárt; embereket megfigyelni, akik mindenféle alaku, csodálatos tartalmu kosarakat cipelnek a boltokból; éhes gyermekszemekkel társulni, amelyek a topogó árusok között mozdulatlan zöldfákra reménykedve rátapadnak... Elmennek messzi, boldogan fehérlő kis háztetőket nézni, amelyek oly távol esnek tőlük, mint gondtalan gyermekkoruk. Elmennek...

Ki tudná, hová mennek el hazulról azok, akiknél a kéményseprő semmi tennivalót nem talál?

Krúdy Gyula.